Valea Timocului – vechea posesiune vlahă a Podunaviei lui Mircea cel Bătrân, domnul Țării Românești

Distribuie articolul

(/#facebook) (/#telegram) (/#whatsapp) (/#x)
(https://www.addtoany.com/share#url=https%3A%2F%2Fwww.napocanews.
romanesti.html&title=Valea%20Timocului%20%E2%80%93%20vechea%20pose

Valea Timocului este o regiune între sud-estul Serbiei şi nord-vestul Bulgariei – la graniţă cu Dunărea de pe porţiunea românească a fluviului – ţinut perfect integrat istoric în civilizaţia balcanică a românilor. Între râurile Timoc şi Morava trăieşte şi astăzi o populaţie autohtonă românească masivă, încă de la începuturile etnogenezei româneşti. Istoricii sau etnologii afirmă că se vorbeşte în această regiune un dialect românesc, dar dacă vizitezi zona realizezi că se rosteşte o frumoasă limbă românească legată de accentul şi regionalismele din ţinutul istoric al Olteniei. Este cunoscut faptul că în perioada regimului comunist al lui Ceauşescu, prin antenele de radio montate aproape de Dunăre locuitorii românofoni din Iugoslavia şi Bulgaria ascultau Radio Craiova sau Radio Bucureşti. Şi prin acest mod statul român a menţinut vie limba românească în Valea Timocului. Locuitorii de aici nu vorbesc dialectul aromân, ci o limbă românească cu accent şi cuvinte, în special, din zona etnofolclorică a Olteniei. Din punct de vedere istoric şi cultural românii din acest ţinut au aparţinut de românii nord-dunăreni, deşi trăiau la sud de Dunăre. Matricea culturală şi lingvistică nord-dunăreană şi-a pus amprenta pe românii sud-dunăreni din Valea Timocului. Românii de aici şi-au spus întotdeauna români, doar sârbii au folosit pentru ei etnonimul ”vlaški”. Mai există şi un fel de poreclă locală, în care timocenii din zona Vidinului îşi mai zic ”diu”, care este un nume străvechi preluat de la un toponim al locului. Deşi în Valea Timocului trăieşte o populaţie de români cu o conştinţă de neam puternică, din păcate ei sunt persecutaţi de Serbia de azi, nefiindu-le recunoscute drepturile, ca la minoritatea românească din Banatul sârbesc sau Voivodina. Se cunoaşte foarte bine problemele pe care le are şi azi protopopul ortodox Boian Alexandrovici din Mălainiţa, care slujeşte în limba română şi a înfiinţat un muzeu al românilor timoceni, probleme cu autorităţile sârbe. Poliţia interzice oficierea slujbelor religioase în limba română şi prigoneşte preoţii, care vor să aparţină de Biserica Ortodoxă Română.

La recensământului din 2002, numărul vorbitorilor de română din Serbia Centrală a fost apreciat, aproximativ la 60.000 de persoane, dar această cifră este considerată neadevărată de organizaţiile civice. Etnologii contemporani şi activiştii civici fac referire la raportul despre limba română al lui Iosif Bena din 1995, care cifrează numărul cumulat al românofonilor din Voivodina şi Timoc, undeva între 200.000 şi 300.000. Chiar şi Eugen Simion, fostul preşedinte al Academiei Române, declara acum câţiva ani despre numărul românilor din Timoc, că acesta este variabil: „Unii zic ca sunt 500 000, alţii 300 000. Fapt important este că sunt acolo, au o cultură tradiţională, vorbesc româna în dialect oltenesc sau bănăţean”. (Academia Română în Valea Timocului – Interviu cu acad. Eugen Simion, preşedintele Academiei Române, publicat în https://www.crestinortodox.ro/interviuri/academia-romana-valea-timocului-interviu-acad-eugen-simion-presedintele-academiei-romane-70464.html). Comunitatea românească din Valea Timocului se luptă de peste 30 de ani cu autorităţile sârbe pentru deschiderea unor şcoli şi biserici româneşti, dar fără succes. Din nefericire, nici azi limba română nu este recunoscută în şcoli ca limbă maternă. Pentru că nu li s-a permis să înveţe alfabetul latin şi regulile gramaticale ale limbii românii, locuitorii din Valea Timocului au păstrat destul de arhaic limba română scrisă. Personal, în anul Centenarului, m-am implicat cu unii colegi din primăria Clujului la finanţarea unor proiecte cultural-religioase la Mălainiţa, inclusiv pentru mănăstire şi pentru înfiinţarea muzeului etnografic, care au fost primite cu bucurie de românii din Timoc.

Istoricii români, dar şi cei bulgari, în epoca contemporană au făcut referire în studii de specialitate la românii dintre Timoc şi Morava ca o populaţie autohtonă ce a aparţinut de formaţiunile medievale româneşti din nordul Dunării. Românii din Valea Timocului, deşi numiţi vlahi de populaţiile slave, ei au fost integraţi din evul mediu în relaţiile cu formaţiunile statale medievale de la nordul Dunării, fiind consideraţi români legaţi de cei din nordul Dunării prin limbă şi civilizaţie. Matricea culturală a Timocului este românească, specific nord-dunăreană. De aceea, ”timocenii” vorbesc azi limba română, nu dialectul proto-român, adică aşa numita limbă aromână, dialect al limbii daco-române. De-a lungul istoriei, în Moesia superioară arheologii au descoperit peste 1300 de inscripţii în limba latină, dovedind aici o romanizare puternică a populaţiei traco-dacice. În arealul danubian

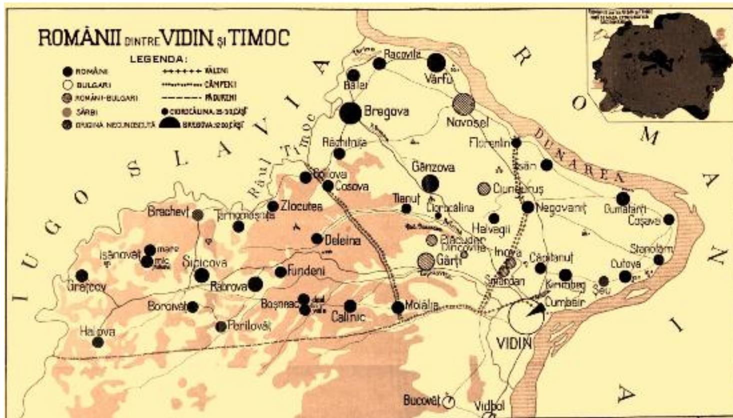
vlahii ”timoceni” sunt amintiți de cronicile bizantine, iar provincia era parte integrantă din Țaratul româno-bulgar din secolele XII și XIII. În zona Timocului a existat un fel de ducat bulgar, cu populație românească (vlahi), care a rezistat câțiva ani după cucerirea țaratului bulgar de către imperiul otoman la 1393. (Cristea Sandu Timoc, ”Tragedia românilor de peste hotare”, Editura Astra Română, Timișoara, 1994, pp. 2 8). Vidinul a rămas în mâinile bulgarilor până în 1396. Iar în 1396, țarul Strațimir a sprijinit militar națiunile creștine care doreau să oprească înaintarea Imperiului Otoman, dar în urma victoriei otomanilor de la porțile Nicopolelui, Vidinul a căzut, în cele din urmă, în sfera de influență a otomanilor sultanului Baiazid I. În această perioadă, când Timocul cădea sub loviturile sabiei turcești, Mircea cel Bătrân, domnul Ţării Româneşti, a devenit un cruciat al luptei antiotomane participând la bătălia de la Nicopole din 1396 fără să-i fie lăsată cavaleria uşoară ca să intre în luptă alături de către cavaleria grea franceză, greşeală occidentală de tactică, care a dus la înfrângerea cruciadei. Așa cum știm și din poemul eminescian, Mircea cel Bătrân a reușit prin lupta de la Rovine să oprească ofensiva otomană. Într-un hrisov din 1406 apare astfel cel mai lung titlu a lui Mircea cel Bătrân, în care este amintită o provincie Podunavia, de fapt Valea Timocului, un ținut sud-dunărean pe care marele voievod îl controla. Podunavia a fost confundată de istorici cu vechea temă bizantină: Paristrion- Paradounavon. De-a lungul timpului istoricii au considerat Podunavia ca fiind Dobrogea modernă. Dar mai nou specialiştii au schimbat paradigma după cercetări atente spre zona unde Dunărea face un dublu cot, pe lângă un teritoriu ce pare un pod întins de pământ în binecunoscuta regiune Kladovo, Orşova, Drobeta Turnu Severin, celebra zonă denumită ”cazanele Dunării”. Aici, la sud de Dunăre a fost un teritoriu de interferență între românii autohtoni și slavii veniți mai târziu. Putem vorbi de un pod cultural și civilizațional românesc ce lega întortocheatele brațe ale Dunării la Cazane, ca un ic sau ”pod”.

Consider că în perioada divizării țaratului bulgar, pe malul stâng al Dunării, etnicii români au cristalizat diferitele voievodate formând astfel Țara Românească, a cărei extremitate vestică cuprindea malul opus zonei de vărsare a Timocului în Dunăre. Voievodul şi domnul Ţării Româneşti, din cumpăna secolului al XV-lea, Mircea cel Bătrân, se intitula „mare voievod şi domn […] stăpânind şi domnind peste toată Ţara Ungrovlahiei […] şi pe amândouă părţile pe toată Podunavia…". Această „Podunavia" a fost localizată de o lucrare recentă, că a fi în zona Timocului. Acolo aveau moşii (latifundii) unii nobili valahi, ceea ce explică utilizarea referirii la Podunavia („Sudul Dunării", din slavonă) de către unii domnitori munteni în secolele următoare. (Marian Coman, ”Putere și teritoriu". Ed. Polirom, Iaşi 2011, pp. 226 – 229). Deci chiar după cucerirea otomană, aceasta s-a oprit de nevoie în zona Timoc, pe care o stăpânea Mircea cel Bătrân, pentru că provincia este amintită ca parte a Ţării Româneşti în hrisovul din 1406. Despre Valea Timocului ca provincia ”Podunavia” ce a aparţinut Ţării Româneşti a scris Nicolae Iorga, dar şi un istoric contemporan de referinţă. Andrei Pippidi, cu studiul ”Monarhia în Evul mediu Românesc”, din ”National si Universal în istoria românilor”, consideră că sârbii numeau Podunavia regiunea la vest de Morava. La est de Morava era Podunavia numită şi Timoc. Astfel se explică titulatura lui Mircea: „pe amândouă părţile pe toată Podunavia". (Vezi cartea ”Studii oferite prof. dr. Serban Papacostea cu ocazia împlinirii a 70 de ani [National and Universal in the Romanian History. Studies Offered to Professor Serban Papacostea on his 70th Birthday] – Bucureşti (1998, p. p.37)". Un alt istoric menţionează, de asemenea, în apropiere de Coroglaşi unde a avut loc o ultimă bătălie şi pentru cinstirea creştinilor căzuţi şi a ţarului sârb Marko Kralevici, Mircea cel Bătrân a ridicat o biserică în stil bizantin, care era în custodia bisericii ortodoxe nord-dunărene. Există legende dar şi consemnări despre voinicii din Timocul de azi, care frecventau mănăstirea Tismana. Cronicile sârbeşti se refereau la faptul că Mănăstirea Tismana îşi întindea jurisdicţia reigioasă dincolo de Dunăre în valea Timocului (Cristea Sandu Timoc, Poveşti populare româneşti, Editura Minerva, 1988, p. 350 şi Marian Coman, ”Putere şi teritoriu – Ţara Românească medievală” (secolele XIV – XVI), Ed. Polirom, Iaşi, p. 257). Titulatura de Podunavia apare nu numai în titulatura domnilor Ţării Româneşti, ci şi în cea a ţarilor sârbi. De exemplu, cneazul sârb Lazăr se auto-intitula la 1378 ca ”domn al părţilor Podunaviei”. Cronicile sârbeşti vorbesc de stăpânirea Podunaviei până la Dunăre, astfel titulatura de Podunavia din titlul domnesc al lui Mircea cel Bătrân nu se referea al Dobrogea sau Dunăre în general cum credeau istoricii români din perioada interbelică sau din comunism, ci la teritoriile din Valea Timocului şi râul Morava, adică dincolo de Dunăre. Cronicile fiului lui Lazăr, cneazul Stefan Lazarević amintesc, de asemenea, localitatea Pdunavlje. Şi azi există localitatea în zona sârbească a Dunării de sud-est. (Marian Coman, op. cit., pp. 253 -255).

Mai mult, tradiția populară a reținut în Timoc construirea de către Mircea cel Bătrân a Mănăstirii Coroglași (azi Miloševo). Mănăstirea Coroglași a fost construită de Mircea cel Bătrân, lângă Negotin (satul a fost rebotezat mai recent Miloševo). În acele vremuri Timocul era condus de principele bulgar Ioan Strațimir din principatul Vidinului aliat temporar cu Mircea și posibil sub suzeranitatea lui Mircea. Trebuie să amintim că tradiția populară a românilor timoceni a reținut și o legendă în care se arată că după bătălia de la Rovine din 1395 (1397?), Mircea cel Bătrân a trecut Dunărea în urmărirea turcilor și a sârbilor aliați cu aceștia. Sârbii erau conduși de Marko Kralevici, care era, potrivit cronicarilor sârbi, pe jumătate român după mamă și văr bun cu Mircea cel Bătrân. Unele legende sârbești ar duce chiar la concluzia că mama sa avea o moșie la Craiova, unde stătea în fiecare vară, iar prințul sârbilor și-ar fi luat numele de la denumirea Craiovei. Tot cronicarii sârbi pomenesc de remuşcările și lacrimile vărsate de prinț în drum spre Rovine. Tradiția populară susține că ar fi fost ucis chiar de către Mircea, deoarece își încălcase jurământul prin care cei doi se legaseră să nu lupte unul împotriva celuilalt. La sfârşitul secolului al XIV-lea, Ţaratul de la Vidin a intrat complet sub stăpânirea Imperiului Otoman, dar posibil ca zona Timocului să fi fost controlată în continuare de Mircea cel Bătrân până la moartea acestuia în 1418. Stăpânirea otomană a fost întreruptă doar de o scurtă perioadă de către Mircea cel Bătrân sau cnezul sârb Lazăr. Un hrisov al ţarului sârb Ştefan Lazarevici din anul 1406 se încheie în acest fel. ”Ştefan, despot din mila lui Dumnzeu domn al tuturor sârbilor şi al Podunaviei”. Deci este evident că se confirmă teoria că Podunavia nu era vechea temă bizantină Dobrogea, dar şi că acest teritoriu era altceva decât ţinutul locuit de sârbi, fiind amintit de despot sârb ca zonă distinctă de Serbia, ca ”domn al tuturor sârbilor” şi separat ”al Podunaviei”. De ce? Pentru că acest teritoriu aparţinea românilor şi Ţării Româneşti, ţinut de interferenţă între domnitorii români şi sârbi. După prăbuşirea Serbiei teritoriul cade sub ocupaţia turcească, dar teritoriul rămâne etnic românesc. De remarcat că pe durata dominaţiei otomane, teritoriul a fost inclus într-o mare unitate administrativă, numită eyaletul Rumeliei, care cuprindea mare parte din peninsula Balcanică otomană. Dar în regiunea Cranian (Vranje) ldin Serbia de sud-est au rămas următoarele toponime româneşti sau vlahe: Surdulica, Otulie, Danciul (Dancul), Margini (Marzini), Dealu Românilor sau Vlaşki Dol (Vlaski Dol), Calea Romanilor sau Vlaşki Put, dar şi Vlasotnice, râul Vlasina şi lacul Vlasina, precum şi Vlasotnice. (Silviu Dragomir, Vlahii din nordul peninsulei Balcanice, Editura Academiei RPR, 1959, p.55). De altfel cronicile otomane amintesc în secolele XV de revolte ale vlahilor din ”paşalâcul” Vidinului, care ucideau pe cnezii vlahi ce treceau de partea ocupantului turc, chiar în faţa sălii de judecată din Vidin. La 1455 exista în sangeacul Vidin enumerate 457 de sate valahe, iar ulterior mai sunt consemnate 492 de sate româneşti pe râul Morava şi spre izvoarele Timocului. Inclusiv mult mai târziu domnitorul Constantin Brâncoveanu, la 1689 eliberează de sub turci satele româneşti din Cladovo şi Rusiava, spre bucuria românilor timoceni. (Cristea Sandu Timoc, op. cât.). Românii de pe Valea Timocului aparţin lingvistic şi civilizaţional din marea masă a românilor nord-dunăreni, deşi sunt aşezaţi la sudul fluviului. Ei sunt români care vorbesc limba română (dialectul daco-român nord-dunărean) şi sunt parte din istoria României.

Ionuț Țene

📅 30-10-2024

Editorial (https://www.napocanews.ro/category/editorial) 🏷 *Mircea (https://www.napocanews.ro/tag/mircea), napcoanews (https://www.napocanews.ro/tag/napcoanews), npocanews (https://www.napocanews.ro/tag/npocanews), podunavia (https://www.napocanews.ro/tag/podunavia), tene (https://www.napocanews.ro/tag/tene), valea timocului (https://www.napocanews.ro/tag/valea-timocului), vlahi (https://www.napocanews.ro/tag/vlahi)*

Jilava 2024. Comemorarea luptătorilor paraşutaţi de aviaţia americană şi a tuturor celor exterminaţi la Fortul 13 [Foto] (https://www.napocanews.ro/2024/10/jilava-2024-comemorarea-luptatorilor-parasutati-de-aviatia-americana-si-a-tuturor-celor-exterminati-la-fortul-13-foto.html)

Parcurile Industriale Tetarom ale Consiliului Judeţean Cluj, ocupate în proporţie de 100% (https://www.napocanews.ro/2024/10/parcurile-industriale-tetarom-ale-consiliului-judetean-cluj-ocupate-in-proportie-de-100.html)

Comentati

- Name (required)
  Your Name
- Mail (required)
  Your Email
- Website
  Your Website

Your Comment Here...

Submit Comment

Caută în site

Search

Categorii

- Administratie (https://www.napocanews.ro/category/social)
- Cultura (https://www.napocanews.ro/category/cultura-2)
- Economie (https://www.napocanews.ro/category/economie)
- Editorial (https://www.napocanews.ro/category/editorial)
- Evenimente (https://www.napocanews.ro/category/evenimente-2)
- Externe (https://www.napocanews.ro/category/externe)

General (https://www.napocanews.ro/category/eveniment)

Lifestyle (https://www.napocanews.ro/category/lifestyle)

Monden (https://www.napocanews.ro/category/monden)

Politica (https://www.napocanews.ro/category/politica)

Spiritualitate (https://www.napocanews.ro/category/spiritualitate)

Sport (https://www.napocanews.ro/category/a-sport)

Stirea zilei (https://www.napocanews.ro/category/stirea-zilei)

Ultimele Stiri

Parcurile Industriale Tetarom ale Consiliului Județean Cluj, ocupate în proporție de 100% (https://www.napocanews.ro/2024/10/parcurile-industriale-tetarom-ale-consiliului-judetean-cluj-ocupate-in-proportie-de-100.html)

Valea Timocului – vechea posesiune vlahă a Podunaviei lui Mircea cel Bătrân, domnul Țării Românești (https://www.napocanews.ro/2024/10/valea-timocului-vechea-posesiune-vlaha-a-podunaviei-lui-mircea-cel-batran-domnul-tarii-romanesti.html)

Jilava 2024. Comemorarea luptătorilor parașutați de aviația americană și a tuturor celor exterminați la Fortul 13 [Foto] (https://www.napocanews.ro/2024/10/jilava-2024-comemorarea-luptatorilor-parasutati-de-aviatia-americana-si-a-tuturor-celor-exterminati-la-fortul-13-foto.html)

Hunor: 'Eu aș aduce sub control parlamentar toate serviciile de informații' (https://www.napocanews.ro/2024/10/hunor-eu-as-aduce-sub-control-parlamentar-toate-serviciile-de-informatii.html)

Peluza „Șepcile roșii" a dus la capăt inițiativa care venea în ajutorul celor care nu puteau îngriji mormintele celor dragi (https://www.napocanews.ro/2024/10/peluza-sepcile-rosii-a-dus-la-capat-initiativa-care-venea-in-ajutorul-celor-care-nu-puteau-ingriji-mormintele-celor-dragi.html)

Parteneri - R3Media.ro

Adrian Papahagi susţine că Halloween-ul ar fi o „sărbătoare creştină" şi cine crede altfel este „prostovan". Patriarhia Română afirmă că Halloween-ul are origini păgâne şi îndeamnă la practici oculte (https://r3media.ro/adrian-papahagi-sustine-ca-halloween-ul-ar-fi-o-sarbatoare-crestina-si-cine-crede-altfel-este-prostovan-patriarhia-romana-sustine-ca-halloween-pagane-practici-oculte/)

Profesorul Adrian Papahagi, cunoscut drept iniţiatorul petiţiei eşuate de schimbare a datei Paştilor, susţine acum că Halloween-ul ar fi o…

Read more » (https://r3media.ro/adrian-papahagi-sustine-ca-halloween-ul-ar-fi-o-sarbatoare-crestina-si-cine-crede-altfel-este-prostovan-patriarhia-romana-sustine-ca-halloween-pagane-practici-oculte/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 26-10-2024 - 12:27

Activiştii LGBT defilează prin Bucureşti chiar de marea sărbătoare a Sfântului Dumitru. Motto-ul marşului sfidează tradiţionalul pelerinaj din Bucureşti (https://r3media.ro/activistii-lgbt-defileaza-prin-bucuresti-chiar-de-marea-sarbatoare-a-sfantului-dumitru-motto-ul-marsului-sfideaza-traditionalul-pelerinaj-din-bucuresti/)

Activiştii LGBT mărşăluiesc prin Bucureşti, sâmbătă 26 octombrie, pentru a solicita legalizarea parteneriatului civil, informează Digi24. Manifestaţia va începe la…

Read more » (https://r3media.ro/activistii-lgbt-defileaza-prin-bucuresti-chiar-de-marea-sarbatoare-a-sfantului-dumitru-motto-ul-marsului-sfideaza-traditionalul-pelerinaj-din-bucuresti/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 25-10-2024 - 18:14

Istoricul Constantin Corneanu: Mareşalul Antonescu obţinuse condiţii mai bune pentru armistiţiu. Decizia luată la 23 August 1944 reprezintă cea mai mare EROARE politico-militară, din istoria României (https://r3media.ro/istoricul-maresalul-antonescu-obtinuse-conditii-mai-bune-pentru-armistitiu-23-august-1944-cea-mai-mare-eroare-politico-militara-din-istoria-romaniei/)

Reputatul istoric Constantin Corneanu susţine că Mareşalul Ion Antonescu obţinuse condiţii mai bune pentru armistiţiu din partea sovieticilor, înainte de…

Read more » (https://r3media.ro/istoricul-maresalul-antonescu-obtinuse-conditii-mai-bune-pentru-armistitiu-23-august-1944-cea-mai-mare-eroare-politico-militara-din-istoria-romaniei/)

Source: Arhive PARTENER | R3media | Published: 17-10-2024 - 23:53